

POSTANOWIENIE

24 września 2025 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Roman Trzaskowski

na posiedzeniu niejawnym 24 września 2025 r. w Warszawie
w sprawie z wniosku Ł.F.
z udziałem J.F.
o podział majątku wspólnego,
na skutek skargi kasacyjnej J.F.
od postanowienia Sądu Okręgowego w Piotrkowie Trybunalskim
z 20 maja 2024 r., II Ca 192/24,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. stwierdza, że wnioskodawca i uczestniczka ponoszą koszty postępowania kasacyjnego związane ze swym udziałem w sprawie.**

UZASADNIENIE

Postanowieniem z 14 grudnia 2023 r. Sąd Rejonowy w Bełchatowie ustalił skład majątku wspólnego stron (punkt 1); dokonał jego podziału w ten sposób, że składające się na ten majątek dwie nieruchomości: lokal mieszkalny oraz nieruchomość zabudowaną budynkiem mieszkalnym, szczegółowo opisane w sentencji rozstrzygnięcia, przyznał na wyłączną własność wnioskodawcy (punkt 2) zasądził od wnioskodawcy na rzecz uczestniczki kwotę 260 000 zł tytułem spłaty, płatną w terminie 4 miesięcy od uprawomocnienia się orzeczenia, z odsetkami ustawowymi za opóźnienie w razie uchybienia terminowi spłaty (punkt 3) oraz

orzekł o kosztach postępowania (punkt 4) i nieuiszczonych kosztach sądowych (punkt 5).

Postanowieniem z 20 maja 2024 r. Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim, na skutek apelacji obu stron, zmienił postanowienie z 14 grudnia 2023 r. w punkcie trzecim w ten tylko sposób, że zasądzoną w nim tytułem spłaty kwotę 260 000 zł obniżył do kwoty 153 020 zł (punkt 1); oddalił apelację wnioskodawcy w pozostałej części i apelację uczestniczki w całości (punkt 2) oraz ustalił, że każdy z uczestników ponosi koszty postępowania związane ze swoim udziałem w sprawie (punkt 3).

W skardze kasacyjnej, w uzasadnieniu wniosku o jej przyjęcie do rozpoznania, skarżąca wskazała przyczynę kasacyjną określoną w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. Jej zdaniem skarga jest oczywiście uzasadniona, gdyż „w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne dotyczące możliwości zastosowania co do zasady waloryzacji nakładów poczynionych w trakcie trwania małżeństwa z majątku osobistego jednego małżonka na majątek wspólny, jak również tego, według jakich zasad czy wskaźników Sąd może zastosować przy rozliczeniu taką metodę” oraz „istnieją poważne rozbieżności w praktyce Sądów tego samego okręgu co do możliwości i sposobu waloryzacji nakładów z majątku osobistego na majątek wspólny, gdyż w większości spraw o podział majątku Sądy od lat stosują matematyczne nominalne rozliczenie (sumują wartość wszystkich składników majątkowych, określają sposób podziału składników, a następnie w stosunku do wysokości udziału wyliczają wysokość spłaty) i nie stosują przy rozliczeniu nakładów żadnej ich waloryzacji, a sprawa niniejsza jest jedną z niewielu od lat (lub możliwe, że jedyną w tym okręgu), gdzie Sąd zastosował w sposobie wyliczenia wysokości spłaty swoistą waloryzację wysokości nakładów”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Z art. 398¹ § 1 k.p.c. wynika, że skarga kasacyjna przysługuje co do zasady od prawomocnych orzeczeń sądów drugiej instancji, a więc orzeczeń wieńczących dwuinstancyjne postępowanie sądowe, w którym sądy obu instancji dysponują pełną kognicją w zakresie faktów i dowodów. Jednakże zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania tylko wtedy, gdy

w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W zamyśle ustawodawcy skarga kasacyjna stanowi zatem nadzwyczajny środek zaskarżenia, którego rozpoznanie przez Sąd Najwyższy musi być uzasadnione względami o szczególnej doniosłości, wykraczającymi poza indywidualny interes skarżącego, a mającymi swoje źródło w interesie publicznym, w szczególności przez zapewnienie jednolitej wykładni i stosowania prawa. Wyłączną podstawą oceny pod kątem przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania są wskazane w niej przyczyny kasacyjne wraz z uzasadnieniem (art. 398⁴ § 2 k.p.c.).

Zgodnie z utrwalonym stanowiskiem Sądu Najwyższego, skarżący, który jako uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazał przyczynę określoną w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., powinien odpowiednio sformułować zagadnienie prawne, wskazać przepisy prawa, na których tle zagadnienie się wyłoniło oraz przedstawić argumentację jurydyczną uzasadniającą możliwość rozbieżnych ocen prawnych oraz świadczącą o istotności tego zagadnienia (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego: z 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, Nr 1, poz. 11; z 2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14, niepubl.; z 9 kwietnia 2015 r., V CSK 547/14, niepubl.). Zagadnienie jest istotne, jeżeli jego rozstrzygnięcie ma znaczenie dla ukierunkowania praktyki sądowej i rozstrzygnięcia sprawy, w której zagadnienie powstało (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 18 września 2012 r., II CSK 180/12, niepubl. oraz z 2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14, niepubl.), wywołuje poważne wątpliwości, a zarazem nie było dotychczas rozstrzygnięte w judykaturze albo dotychczasowe orzecznictwo wymaga zmiany (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 24 sierpnia 2016 r., II CSK 94/16, niepubl.).

Powołanie się na przyczynę kasacyjną przewidzianą w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. wymaga wykazania przez stronę skarżącą, że chodzi o wykładnię przepisów prawa, których treść i znaczenie nie zostały dostatecznie wyjaśnione w dotychczasowym orzecznictwie lub, że istnieje potrzeba zmiany ich dotychczasowej wykładni, podania, w drodze stosownego jurydycznego wywodu,

na czym owe wątpliwości polegają, a także że mają one poważny oraz rzeczywisty charakter i ich rozstrzygnięcie wiąże się z rozpatrywaną sprawą i jest istotne z punktu widzenia wyniku postępowania oraz publicznoprawnych funkcji skargi kasacyjnej. Jeżeli podstawą wniosku w tym zakresie jest twierdzenie o występujących w orzecznictwie sądowym rozbieżnościach wynikających z dokonywania przez sądy różnej wykładni przepisu, konieczne jest wskazanie rozbieżnych orzeczeń, dokonanie ich analizy i wykazanie, że rozbieżność wynika z różnej wykładni przepisu (zob. m.in. postanowienia z 15 października 2002 r., II CZ 102/02, niepubl.; z 28 marca 2007 r., II CSK 84/07, niepubl.; z 8 lipca 2008 r. I CSK 111/08, niepubl.; z 20 listopada 2015 r., III CSK 269/15, niepubl.; z 20 maja 2016 r., V CSK 692/15, niepubl.; z 3 sierpnia 2017 r., IV CSK 85/17, niepubl.; z 7 grudnia 2017 r., I CSK 499/17, niepubl.; z 26 kwietnia 2018 r., IV CSK 571/17, niepubl.).

Skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., jeżeli zachodzi niewątpliwa, widoczna na pierwszy rzut oka, tj. bez konieczności głębszej analizy, sprzeczność orzeczenia z przepisami prawa nie podlegającymi różnej wykładni (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 24 sierpnia 2016 r., II CSK 94/16, niepubl.) i w wyniku takiego naruszenia prawa zapadło w drugiej instancji orzeczenie oczywiście wadliwe. O przyjęciu skargi kasacyjnej do rozpoznania nie decyduje samo oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego przez sąd, który wydał zaskarżone orzeczenie, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego z 15 października 2015 r., III CSK 198/15, niepubl.; z 13 kwietnia 2016 r., V CSK 622/15, niepubl.; z 2 czerwca 2016 r., III CSK 113/16, niepubl.; z 27 października 2016 r., III CSK 217/16, niepubl.; z 29 września 2017 r., V CSK 162/17, niepubl.; z 7 marca 2018 r., I CSK 664/17, niepubl.; z 18 kwietnia 2018 r., II CSK 726/17, niepubl.; z 5 października 2018 r., V CSK 168/18, niepubl.).

Zgodnie z jednolitym stanowiskiem Sądu Najwyższego, wymaganie określone w art. 398⁴ § 1 pkt 2 k.p.c. nie jest tożsame z określonym w art. 398⁴ § 2 k.p.c., co oznacza, że skarżący powinien odrębnie przytoczyć podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie i odrębnie uzasadnić wnioski o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, nawet jeżeli argumentacja prawna może się w pewnym zakresie

pokrywać (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z 22 marca 2001 r., V CZ 131/00, OSNC 2001, Nr 10, poz. 156; z 5 czerwca 2001 r. IV CZ 45/01, OSNC 2001, Nr 10, poz. 157; z 10 stycznia 2003 r. VCZ 189/02, niepubl.; z 13 lipca 2007 r. III CSK 180/07, niepubl.; z 5 kwietnia 2017 r., II CSK 688/16, niepubl.; z 11 kwietnia 2018 r., V CSK 547/17, niepubl.; z 26 kwietnia 2018 r., IV CSK 567/17, niepubl.). Uzasadnienie oczywistej zasadności skargi nie może więc poprzestawać na prostym odwołaniu do naruszeń prawa wskazanych w podstawach kasacyjnych. Uzasadnienia przyczyn kasacyjnych, kwalifikujących przyjęcie skargi do rozpoznania, Sąd Najwyższy nie może doszukiwać się w uzasadnieniu podstaw, niezależnie od tego, że chodzi w tym wypadku o zupełnie odmienne metody argumentowania (por. postanowienia Sądu Najwyższego z 31 stycznia 2020 r., II CSK 432/19, niepubl., z 15 grudnia 2006 r., III CZ 93/06; nie publ. i z 18 kwietnia 2012 r., I CSK 520/11, niepubl.).

Skarżąca odwołała się we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania do przyczyny kasacyjnej określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., jednak jej występowanie uzasadniła występowaniem istotnego zagadnienia prawnego oraz rozbieżności w praktyce sądów tego samego okręgu dotyczących wskazanych przez nią kwestii. Uzasadniając wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie uargumentowała w żaden inny sposób twierdzenia o występowaniu przyczyny kasacyjnej z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., niż przez odwołanie do przyczyn kasacyjnych wskazanych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c.

Brak uzasadnienia oczywistej zasadności skargi kasacyjnej w sposób odpowiadający przyczynie z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. sugeruje, że w istocie skarżąca powołała się jedynie na przyczyny kasacyjne określone art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c. Nawet jednak przyjmując, że powołała się również na oczywistą zasadność skargi kasacyjnej, należy stwierdzić, iż przyczyna ta nie została przez nią wykazana wobec nieprzedstawienia jakiejkolwiek argumentacji w tym zakresie i ograniczenia się jedynie do twierdzenia, że skarga jest oczywiście uzasadniona. Uzasadnieniem występowania przyczyny z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. nie może być twierdzenie o występowaniu w sprawie istotnego zagadnienia prawnego lub rozbieżności w orzecznictwie sądów, które to twierdzenia wzajemnie się wykluczają. Jak bowiem wskazano w orzecznictwie Sądu Najwyższego, w sytuacji gdy dany przepis budzi

poważne wątpliwości, które są źródłem rozbieżności w orzecznictwie lub w sprawie rzeczywiście występuje istotne zagadnienie prawne, od którego wyjaśnienia zależy prawidłowe rozstrzygnięcie sprawy, ewentualny błąd orzeczniczy popełniony w tym zakresie przez sąd drugiej instancji nie może mieć tym samym charakteru oczywistego i podstawowego (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego z 19 kwietnia 2016 r., I CSK 477/15, niepubl. i z 19 kwietnia 2018 r., I CSK 707/17, niepubl.).

Skarżąca nie wykazała również przyczyn kasacyjnych z art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego wyjaśniono, że na tle stosowania art. 45 k.r.o. ugruntował się w judykaturze pogląd, że nakłady (wydatki) z majątku odrębnego (osobistego) na majątek wspólny należy rozliczyć w ten sposób, iż trzeba ustalić stosunek ułamkowy (procentowy) ich wartości do wartości nabywanego składnika majątkowego w chwili nabycia i tą relację „przenieść” na chwilę dokonywania podziału dorobku (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 9 września 2009 r., V CSK 39/09, OSNC-ZD 2010, Nr 2, poz. 62), zaś roszczenie o zwrot nakładu jest roszczeniem o zwrot jego wartości - wartości nie w chwili dokonywania nakładu, ale w chwili orzekania o zwrocie nakładu (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 18 lutego 2021 r., III CSKP 66/21, niepubl.) Z uzasadnienia zaskarżonego orzeczenia wynika, że Sąd Okręgowy stosował powyższą zasadę. Nie wynika natomiast z niego, że dokonywał waloryzacji nakładów. Wątpliwości skarżącej prezentowane we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jako istotne zagadnienie prawne, jak również przedmiot rozbieżności sądów tego samego okręgu, a dotyczące dopuszczalności waloryzacji nakładów, jej zasad i wskaźników, nie występuje więc w sprawie. Kwestia rozliczenia nakładów z majątków odrębnych na wspólny została wyjaśniona w orzecznictwie Sądu Najwyższego, skarżąca nie wykazała natomiast potrzeby kolejnej wypowiedzi Sądu Najwyższego w tym przedmiocie lub zasadności zmiany dotychczas zaprezentowanego stanowiska. Nie zostały wykazane również podnoszone przez skarżącą rozbieżności w orzecznictwie, co wymagałoby wskazania przez skarżącą rozbieżnych orzeczeń, dokonania ich analizy i wykazania, że rozbieżność wynika z różnej wykładni przepisu. Wymogowi temu

skarżąca nie sprostowała, skoro nie wskazała nawet rozbieżnych - jej zdaniem - orzeczeń sądowych.

Z tych względów, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.

(K.L.)

[SOP]